

ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОРМОТВОРЕННЯ

УДК 347.736:341.24:340.134(477)

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.5.2>

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ПРАКТИКИ У СФЕРІ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Синегубов Олег Васильович,

orcid.org/0000-0001-6362-3115

доктор юридичних наук, доцент,

голова Харківської обласної військової адміністрації

Статтю присвячено характеристиці міжнародних стандартів та практик у сфері неплатоспроможності як ключових передумов створення ефективних правових механізмів реструктуризації та банкрутства, гармонізації українського законодавства в цій сфері. Визначено базові принципи реструктуризації та банкрутства, розроблені такими міжнародними інституціями, як Світовий банк, ЮНСІТРАЛ, INSOL International, Єврогрупа та Європейська комісія, серед яких гнучкість, прозорість, доступність процедур, а також баланс інтересів учасників і захист їхніх прав. Підкреслено, що їх впровадження сприятиме економічній стабільності, підтримці бізнесу та захисту прав кредиторів і боржників. Увагу приділено значенню спрощених режимів для мікро-, малих і середніх підприємств (ММСП), які допомагають знижувати фінансові та адміністративні бар'єри, забезпечують відновлення платоспроможності життєздатних підприємств або швидку ліквідацію нежиттєздатних. Розкрито значення Директиви ЄС про реструктуризацію та неплатоспроможність 2019 року та Директиви ЄС про гармонізацію окремих аспектів законодавства про неплатоспроможність 2022 року для забезпечення інтегрованого підходу до регулювання неплатоспроможності, включаючи раннє втручання, створення умов для нового старту боржників і прозорість у транскордонних справах. Акцентовано увагу на викликах зеленого переходу і цифровізації, які вимагають урахування екологічної стійкості бізнесу, специфіки цифрових активів та інноваційних проєктів, інтеграції принципів сталого розвитку у процедури реструктуризації та банкрутства, що сприятиме збереженню робочих місць, капіталу та знань. Визначено, що узгодження національного законодавства з міжнародними стандартами має сприяти покращенню інвестиційного клімату України та інтеграції в європейський економічний простір.

Ключові слова: неплатоспроможність, реструктуризація, банкрутство, міжнародні стандарти, гармонізація законодавства, євроінтеграція, сталий розвиток, цифровізація.

Sinegubov Oleg. International standards and practices in the field of insolvency: significance for the harmonization of ukrainian legislation

The article is devoted to the international standards and practices in the field of insolvency as a key prerequisite for creating effective legal mechanisms for restructuring and bankruptcy and harmonising Ukrainian legislation in this field. The author identifies the basic principles of restructuring and bankruptcy developed by such international institutions as the World Bank, UNCITRAL, INSOL International, Eurogroup and the European Commission, including flexibility, transparency, accessibility of procedures, as well as balance of interests of participants and protection of their rights. It is emphasised that their implementation will contribute to economic stability, business support and protection of the rights of creditors and debtors. Attention is paid to the importance of simplified regimes for micro, small and medium-sized enterprises (MSMEs),

which help to reduce financial and administrative barriers, ensure the restoration of solvency of viable enterprises or the rapid liquidation of unviable ones. The importance of the EU 2019 Directive on restructuring and Insolvency and the EU 2022 Directive harmonizing certain aspects of insolvency law for ensuring an integrated approach to insolvency regulation, including early intervention, creating conditions for a fresh start for debtors and transparency in cross-border cases, is revealed. Attention is focused on the challenges of the green transition and digitalisation, which require taking into account the environmental sustainability of business, the specifics of digital assets and innovative projects, and the integration of sustainable development principles into restructuring and bankruptcy procedures, which will help preserve jobs, capital and knowledge. It has been determined that the harmonisation of national legislation with international standards should help improve Ukraine's investment climate and integration into the European economic area.

Key words: insolvency, restructuring, bankruptcy, international standards, harmonisation of legislation, European integration, sustainable development, digitalisation.

Вступ. Розвиток глобальної економіки та інтеграція України до європейського економічного та правового простору зумовлюють необхідність вдосконалення національного законодавства у сфері неплатоспроможності. Посилення глобальної економічної конкуренції, вплив цифровізації та вимоги зеленого переходу створюють нові реалії для правового регулювання процедур неплатоспроможності. У цих умовах стандарти та рекомендації, розроблені авторитетними міжнародними інституціями є надійною основою для реформування правових механізмів, спрямованих на підтримку економічної стабільності, захист прав кредиторів і боржників та забезпечення сталого розвитку. Особливу увагу привертає необхідність створення сприятливих умов для малих і мікропідприємств, які становлять основу економіки України та найбільше потерпають від складності процедур банкрутства. Впровадження сучасних підходів у цій сфері дозволить підвищити ефективність правових механізмів, сприяючи сталому економічному зростанню та зміцненню позицій України у міжнародному економічному просторі. Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю реформування українського законодавства в контексті сучасних викликів у сфері неплатоспроможності та реструктуризації, зокрема в умовах процесу євроінтеграції, що триває.

Отже, **метою дослідження** є характеристика міжнародних стандартів і практик у сфері неплатоспроможності, визначення їх значення для гармонізації українського законодавства з урахуванням впровадження передових підходів до реструкту-

ризації та банкрутства, сталого розвитку, інновацій та інтеграції в європейський правовий і економічний простір.

Ступінь вивченості теми. Міжнародні стандарти на найкращі практики неплатоспроможності досліджували такі вчені, як: О. Бірюков [1], А. Бутирський [2], І. Бутирська [3], Т. Вільчик [4], В. Джунь [5], Б. Поляков, В. Радзивлюк [6; 7; 8] та інші. Автори зосереджували увагу на дослідженні міжнародних стандартів та іноземного досвіду у сфері неплатоспроможності, зокрема аналізі міжнародних документів, в яких містяться стандарти ЮНСІТРАЛ та рекомендації Світового банку щодо режимів неплатоспроможності. У наукових дослідженнях приділяється увага питанням персональної відповідальності в процедурах банкрутства, механізмам відновлення платоспроможності боржника та правовому статусу учасників справ про банкрутство. Важливим напрямком досліджень є порівняльно-правовий аналіз законодавства європейських країн, зокрема детальне вивчення німецького досвіду регулювання процедур неплатоспроможності, можливостей адаптації кращих світових практик до українського правового поля. Крім того, значна увага приділяється вивченню принципів процедур банкрутства, особливо щодо неплатоспроможності фізичних осіб. Водночас питання регулювання неплатоспроможності мікро-, малого та середнього підприємства, а також механізми превентивної реструктуризації залишаються менш дослідженими в українській правовій науці. Ці аспекти розглядаються переважно в контексті загального аналізу процедур неплатоспроможності та відновлення пла-

тоспроможності боржника, не пов'язані з подальшим реформуванням процедур, враховуючи новітні виклики європейської інтеграції, впровадження механізмів раннього попередження та забезпечення їх доступності для всіх суб'єктів економічної діяльності з акцентом на ММСП, зокрема в умовах воєнного стану.

Методологія дослідження. У роботі застосовувалися загальнонаукові та конкретнонаукові методи дослідження. Методи аналізу та синтезу були застосовані для дослідження міжнародних стандартів у сфері неплатоспроможності, розроблених Світовим банком, ЮНСІТРАЛ, INSOL International, Єврогрупою, а також Європейською комісією, зокрема для розкриття змісту принципів гнучкості, прозорості, доступності процедур реструктуризації, а також вимог до превентивної реструктуризації та банкрутства, узагальнення основних підходів, притаманних міжнародним стандартам: баланс інтересів учасників процедур неплатоспроможності, захист прав кредиторів і боржників, а також вплив цих стандартів на ефективність процедур реструктуризації. Системно-функціональний метод використовувався для систематизації та представлення принципів, спрямованих на ефективність процедур неплатоспроможності, що були розроблені Єврогрупою; а також для визначення взаємозв'язків між міжнародними стандартами, екологічними вимогами, цифровізацією та особливостями національного регулювання процедур неплатоспроможності; розкриття розвитку міжнародних підходів до регулювання процедур неплатоспроможності. Порівняльно-правовий та формально-юридичний методи було застосовано для аналізу відмінностей та подібностей між положеннями міжнародних стандартів та Директив ЄС (Директиви ЄС про реструктуризацію та неплатоспроможність 2019 року та Директиви ЄС про гармонізацію окремих аспектів законодавства про неплатоспроможність 2022 року) з акцентом на можливість їх імплементації в українське законодавство. Метод прогнозування дозволив розкрити значення гармонізації законодавства України з міжнародними стандартами на ефективність процедур неплатоспроможності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Міжнародні стандарти у сфері неплатоспроможності та превентивної реструктуризації формуються різними інституціями. Так, Світовим банком розроблено принципи, що охоплюють права кредиторів та боржників, управління ризиками та інституційні рамки впровадження процедур неплатоспроможності. Принципи Світового банку щодо ефективного режиму неплатоспроможності визначають низку основних показників, що враховують передову міжнародну практику, які є визначальними для оцінки ефективності внутрішніх систем неплатоспроможності, незважаючи на розмір боржника. Особлива увага приділяється ефективності систем кредитної інформації та відповідальності керівництва при загрозі неплатоспроможності. До позасудових та судових процедур реструктуризації пред'являються вимоги гнучкості, зокрема плану відновлення платоспроможності. Рамки процедур неплатоспроможності зосереджені на чітких критеріях їх початку, наявності тимчасових заходів захисту активів боржника, забезпечення можливості продовження діяльності під управлінням боржника, доступність та спрощення процедур. Особлива увага також приділяється задоволенню потреб неплатоспроможних мікро- та малих підприємств (далі по тексту – ММП), функціонування яких має значення для сталого розвитку. Принципи враховують, що для ММП процедури банкрутства є значним додатковим тягарем при виникненні фінансових труднощів. Основні цілі спрощеного режиму неплатоспроможності для ММП включають: ефективне сповіщення про стан неплатоспроможності для кредиторів та боржників; полегшення доступу до процедур реструктуризації та банкрутства; впровадження спрощених механізмів для реабілітації життєздатних та ліквідації нежиттєздатних підприємств; забезпечення умов для звільнення від боргів та нового старту; подолання стигматизації неплатоспроможності; розширення доступу до фінансування; запобігання зловживанням; створення систем раннього попередження та підвищення фінансової грамотності керівництва ММП [14].

У свою чергу, ЮНСІТРАЛ у своїх законодавчих рекомендаціях від 2021 року щодо неплатоспроможності ММП акцентує увагу

на необхідності впровадження швидких, простих та економічно доступних процедур: спрощення формальностей, використання стандартизованих форм, електронного документообігу та забезпечення територіальної доступності процедур. Важливим аспектом є сприяння новому старту боржника через ефективну реструктуризацію життєздатного бізнесу. Фундаментальні засади регулювання відносин неплатоспроможності враховують специфіку ММП через характерне поєднання комерційних та особистих зобов'язань, обмежений досвід у фінансових і правових питаннях та системну роль ММП в економіці через їх кількісне домінування серед суб'єктів господарювання, значний внесок у створення робочих місць, розвиток ланцюгів постачання та стимулювання інновацій, а також специфічні ризики функціонування ММП: недиверсифікованість кредиторів, проблеми з ліквідністю, обмежений доступ до фінансування та підвищені вимоги до забезпечення вимог кредитів. Процедури неплатоспроможності мають супроводжуватися належною консультативною підтримкою, забезпечувати баланс інтересів боржника та кредиторів [18].

Крім того, INSOL International розроблено принципи, що спрямовані на забезпечення прозорості та ефективної реструктуризації при збереженні балансу інтересів усіх сторін. Основний акцент зроблено на співпраці кредиторів, наданні боржнику часу для підготовки плану реструктуризації, утриманні від примусових заходів у період очікування та забезпеченні пріоритету нового фінансування. Принципи також передбачають важливість координації дій кредиторів та прозорості інформації про фінансовий стан боржника [16].

Слід зазначити, що міжнародно визнані принципи та рекомендації, запропоновані Світовим банком, ЮНСІТРАЛ та INSOL International, суттєво вплинули на розробку положень Директиви ЄС 2019/1023 про реструктуризацію та неплатоспроможність [11], зокрема, вони склали основу для створення рамок щодо гнучкості, прозорості, доступності та підзвітності процедур реструктуризації; сприяння ранньому втручання та уникненню банкрутства; пріоритетності реструктуризації перед ліквідацією; захисту прав кредито-

рів та боржників; механізму запобігання зловживанням тощо. Таким чином, зазначені міжнародні принципи стали основою для створення інтегрованого підходу, відображеного в Директиві ЄС 2019/1023 та спрямованого на підвищення ефективності системи неплатоспроможності та реструктуризації, забезпечення балансу інтересів та підтримку економічної стабільності. Для України також ці принципи і Директива ЄС 2019/1023 є важливими орієнтирами у реформуванні сфери неплатоспроможності та створенні ефективних механізмів раннього попередження неплатоспроможності.

У свою чергу, неформальним об'єднанням міністрів фінансів країн Єврозони – Єврогрупою – ще в 2016 році було визначено принципи ефективності для рамок неплатоспроможності, враховуючи найкращі практики, що представлено у Таблиці 1.

Деякі з вищезазначених принципів, зокрема ті, що стосуються досудового врегулювання неплатоспроможності та надання «другого шансу підприємцям», покладені в основу Директиви ЄС 2019/1023. Крім того, розроблені Єврогрупою принципи також є базисними для реалізації ініціативи Європейської Комісії щодо гармонізації ключових розбіжностей у національних законодавствах про неплатоспроможність корпоративних (небанківських) підприємств, які були визнані перешкодами на шляху до створення добре функціонуючого Союзу ринків капіталу. Ця ініціатива розпочалася у 2020 році, а в 2022 році Європейською Комісією було ухвалено Пропозицію щодо Директиви про гармонізацію окремих аспектів законодавства про неплатоспроможність. Пропозиція до Директиви 2022 року має на меті усунення розбіжностей між національними законами, які ускладнюють рух капіталу, створюють юридичну невизначеність та збільшують витрати для кредиторів у транскордонних справах. Вона орієнтована на забезпечення ефективності процедур, прогнозованого розподілу активів між кредиторами та відновлення боржників. Зокрема, її положення передбачають: запровадження умов для анулювання транзакцій, здійснених зі заниженою вартістю чи на шкоду кредиторам; ефективність процедур (введення обов'язків

Принципи ефективності для рамок неплатоспроможності, розроблені Єврогрупою

Принцип	Зміст принципу
Рання ідентифікація проблем неплатоспроможності	Виявлення та врегулювання проблем на ранній стадії допомагає зберегти кошти, які можуть бути відшкодовані кредиторами, одночасно мінімізуючи загальні безповоротні витрати для економіки. У цьому відношенні інструменти раннього попередження дозволяють боржникам, особливо малим та середнім підприємствам (далі у тексті - МСП), регулярно перевіряти свою фінансову стійкість та вчасно вдаватися до адекватних інструментів для подолання боргових труднощів.
Наявність процедур ранньої реструктуризації	Для життєздатних підприємств реструктуризація боргу в поєднанні з реорганізацією діяльності підприємства як безперервно діючого суб'єкта господарювання є кращою, ніж обслуговування боргу через поетапну ліквідацію активів. Превентивні процедури реструктуризації з обмеженим залученням суду допомагають вчасно здійснити заходи з реструктуризації, зменшуючи при цьому невизначеність щодо результатів. Крім того, керівні принципи для процедур, у які залучені різні класи кредиторів, можуть сприяти укладенню угод і в межах превентивної реструктуризації, і реструктуризації після відкриття провадження справи про неплатоспроможність.
Наявність, доступність та економічна доцільність процедур неплатоспроможності	Корпорації, підприємці та фізичні особи повинні мати у своєму розпорядженні різноманітні процедури неплатоспроможності, що охоплюють різні типи боргових проблем. Процедури неплатоспроможності повинні бути простими для початку і для боржників, і для кредиторів на основі чітких критеріїв.
Ефективне забезпечення виконання вимог кредиторів при забезпеченому кредитуванні	Ефективне забезпечення виконання вимог кредиторів при забезпеченому кредитуванні у передбачуваний і прозорий спосіб створює стимули для відповідального запозичення, сприяє підвищенню ефективності системи неплатоспроможності за рахунок зменшення безповоротних втрат і робить результати більш справедливими.
Надання проблемним боржникам можливості нового старту	Негативні наслідки неплатоспроможності для проблемних боржників, а саме підприємців або домогосподарств, можна зменшити, надаючи сумлінним боржникам можливість звільнитися через досить короткий проміжок часу та запроваджуючи програми погашення заборгованості, сумісні з платоспроможністю боржника. Такі механізми повинні бути побудовані таким чином, щоб заздалегідь стимулювати відповідальне запозичення та управління боргом.
Чіткі правила транскордонної неплатоспроможності, зокрема для сприяння транскордонним інвестиціям	Для швидкого та економічно ефективного врегулювання міжнародної корпоративної неплатоспроможності необхідні чіткі правила щодо транскордонної неплатоспроможності, в тому числі для того, щоб не перешкоджати транскордонним інвестиціям. Діяльність компаній, які виходять за межі національних кордонів, і, зокрема, транскордонних груп компаній, може підпадати під дію різних юрисдикцій. Чіткість у вирішенні справ про транскордонну неплатоспроможність сприяє швидкому та ефективному врегулюванню у випадку банкрутства.

Розроблено автором за [10]

для директорів компаній своєчасно ініціювати процедури неплатоспроможності та створення нових «pre-pack» механізмів для швидкого продажу бізнесу перед ліквідацією); прозорість процедур (створення доступу до ключової інформації про процедури неплатоспроможності в усіх країнах-членах); підтримку мікропідприємств (спрощення ліквідаційних процедур для мікробізнесів із можливістю списання боргів) тощо [15].

Пропозиції до Директиви про гармонізацію окремих аспектів законодавства про неплатоспроможність доповнюють Директиву 2019/1023, яка зосереджена на ранньому втручанні та реструктуризації життєздатних компаній, надаючи їм шанс уникнути банкрутства. Так, у Пропозиції до Директиви 2022 року увага спрямована на узгодження більш фундаментальних аспектів законодавства про неплатоспроможність, таких як відновлення активів,

а також підтримка прозорості в транскордонних справах.

Крім того, ефективність процедур неспроможності є важливою умовою досягнення цілей сталого розвитку, що має сприяти забезпеченню балансу між економічними, соціальними та екологічними аспектами розвитку суспільства. Директива ЄС 2019/1023 заохочує держави-члени підтримувати безперервність бізнесу, акцентуючи увагу на внутрішній стійкості компаній і зовнішній стійкості, зокрема на збереженні людського капіталу [11; 13]. У ній наголошується, що усунення бар'єрів для превентивної реструктуризації мінімізує втрати робочих місць, зберігає навички та ноу-хау, що приносить користь усій економіці. Спрощення процедур списання боргів дозволяє підприємцям повернутися до бізнесу, використовуючи попередній досвід. Швидка реструктуризація також підвищує повернення коштів кредиторам, оскільки вартість бізнесу з часом зменшується. Загалом ефективні процедури допомагають краще оцінювати ризики кредитування та зменшують економічні та соціальні витрати на відновлення боржників [11; 12].

У свою чергу, зелений перехід має призвести до реструктуризації підприємств-забруднювачів і закриття тих, хто не зможе стати екологічно стійким. Цифровізація також змінює моделі бізнесу та споживання, створюючи потребу в адаптації компаній до нових реалій. Вплив на умови діяльності та процедури неплатоспроможності є безпосереднім: необхідність оцінки та специфіка збереження і передачі цифрових активів, важливість захисту даних, складність оцінки потенціалу відновлення цифрового бізнесу. А цифрова трансформація економіки призводить до того, що в процедурах неплатоспроможності все більшу роль відіграють нематеріальні активи, пов'язані з цифровими технологіями та інноваціями. Розробка режимів неплатоспроможності, ймовірно, матиме більший вплив на продуктивність у нематеріальних галузях, оскільки інноваційні проекти передбачають вищий ризик невдачі. Нещодавній аналіз ОЕСР свідчить, що приріст продуктивності від зниження бар'єрів для ефективної корпоративної реструктуризації зростає зі збільшенням

інтенсивності використання нематеріальних активів у секторі. Нематеріальні активи потребують особливого підходу під час процедур неплатоспроможності через складність їхньої оцінки та неповне відображення у фінансовій звітності. Професійна оцінка таких активів може суттєво вплинути на результат процесу. Продаж активів часто вигідніше проводити у комплексі для збереження синергії, наприклад, бізнес-напрямків разом із патентами. Прибуток від таких угод може сприяти ефективній реструктуризації боргів та реорганізації. Однак транзакції з нематеріальними активами складні та витратні, особливо для МСП. Неформальні позасудові процедури допомагають зменшити витрати та прискорити процес реструктуризації [9].

Слід зазначити, що відповідно до положень Розділу 20 «Підприємництво та промислова політика» Звіту 2024 року щодо України в рамках Комунікації ЄС про політику розширення ЄС, основними пріоритетними напрямками для подальшого вдосконалення політики України в сфері покращення операційного середовища для МСП є створення сумісного з ЄС підходу до регулювання процедур банкрутства та реструктуризації, що має враховувати інтереси боржників та кредиторів, бути спрямованим на підтримку підприємців, що зазнали неплатоспроможності. Відповідний підхід також має передбачати можливість «другого шансу», тобто можливість швидкого відновлення економічної активності та створення нового бізнесу, враховувати засади «зеленої» економіки та політики підтримки інновацій тощо [17].

Висновки. Гармонізація законодавства України у сфері неплатоспроможності з міжнародними стандартами є ключовою передумовою для створення ефективних правових механізмів подолання неплатоспроможності, що сприяють економічній стабільності, підтримці бізнесу та захисту прав кредиторів і боржників. Розроблені такими інституціями, як Світовий банк, ЮНСИТРАЛ, INSOL International, Єврогрупа та Європейська комісія, міжнародні стандарти визначають базові принципи, серед яких гнучкість, прозорість, доступність процедур реструктуризації, баланс інтересів учасників та захист їхніх прав. Спрощені режими для мікро-, малих і середніх

підприємств (ММСП) відіграють важливу роль у забезпеченні економічної стабільності, спрямовані на зниження фінансових та адміністративних бар'єрів, сприяючи відновленню платоспроможності життєздатних підприємств або їх швидкій ліквідації у разі нежиттєздатності. Ці підходи підкреслюють важливість доступних, гнучких і прозорих процедур, які забезпечують захист прав кредиторів і боржників, ефективне управління ризиками та підтримку сталого економічного розвитку. Такі стандарти є важливим орієнтиром для подальшого реформування українського законодавства, спрямованого на відповідність міжнародним практикам і забезпечення економічної стійкості.

Директива ЄС 2019/1023 про реструктуризацію та неплатоспроможність та Директива ЄС про гармонізацію окремих аспектів законодавства про неплатоспроможність надають інтегрований підхід до регулювання неплатоспроможності. Вони акцентують увагу на ранньому втручанні, забезпеченні нового старту для боржників та прозорості у трансграничних справах, а також створюють основу для реформування українського законодавства у напрямку гармонізації з європейськими стандартами.

Зелений перехід і цифровізація висувають нові вимоги до процедур неплатоспроможності, включаючи необхідність

врахування екологічної стійкості бізнесу та особливостей цифрових активів та інноваційних проєктів, що потребує відповідного коригування правового регулювання. Робота з нематеріальними активами, їх оцінка та збереження синергії є ключовими факторами ефективної реструктуризації, особливо для інноваційних компаній. Рекомендації ЄС акцентують увагу на спрощенні процедур, зменшенні стигматизації банкрутства та створенні умов для «другого шансу» підприємців, що може сприяти активізації підприємницької діяльності в Україні. Інтеграція принципів сталого розвитку в механізми неплатоспроможності забезпечує збалансований підхід до економічних, соціальних і екологічних аспектів, сприяючи збереженню робочих місць, знань і капіталу.

Для України особливо актуальними є запровадження систем раннього попередження неплатоспроможності, підвищення фінансової грамотності керівників, забезпечення доступності процедур реструктуризації та банкрутства. У свою чергу, впровадження системи регулювання процедур неплатоспроможності, узгодженої з нормами ЄС, сприятиме поліпшенню інвестиційного клімату, зменшенню правової невизначеності та інтеграції України до європейського економічного простору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бірюков О. Персональна відповідальність у банкрутстві: міжнародні документи і світова практика. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2023. № 124(5). С. 5–12. DOI: 10.17721/1728-2195/2022/5.124-1 (дата звернення: 08.12.2024).
2. Бутирський А. А. Заходи щодо відновлення платоспроможності боржника як шлях подолання банкрутства : монографія. Чернівці: Книги – XXI, 2008. 180 с.
3. Бутирська І. А. Правовий статус учасників справи про банкрутство : монографія. Чернівці: Технодрук, 2017. 184 с. (дата звернення: 08.12.2024)
4. Вільчик Т. Б. Інститут банкрутства в Україні та Німеччині. *Форум Права*. 2023. № 74(1). С. 6–19. DOI: 10.5281/zenodo.7016655 (дата звернення: 08.12.2024).
5. Джунь В. В. Інститут неспроможності: світовий досвід розвитку і особливості становлення в Україні: монографія. Київ: Юридична практика, 2006. 384 с.
6. Поляков Р. Основні принципи відносин банкрутства (неплатоспроможності). *Матеріали конференцій МЦНД*. 2024. С. 73–76. DOI: 10.62731/mcnd-15.03.2024.001 (дата звернення: 08.12.2024).
7. Поляков Б., Радзивілюк В. Принципи інституту неплатоспроможності фізичних осіб. *Право України*. 2022. № 7. С. 11–22.
8. Поляков Р. Б. Принцип всеспільності як основоположний (базисний) принцип відносин банкрутства (неплатоспроможності). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 202–210. URL: http://sej.org.ua/10_2023/47.pdf (дата звернення: 08.12.2024).

9. André C., Demmou L. Enhancing insolvency frameworks to support economic renewal. *OECD Economics Department Working Papers* №. 1738. 42 p. DOI: <https://doi.org/10.1787/18151973> (дата звернення: 08.12.2024).

10. Coutinho L., Kappeler A., Turrini A. Insolvency Frameworks across the EU: Challenges after COVID-19. Discussion Paper 182. February 2023. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. 40 p. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-02/dp182_en_0.pdf (дата звернення: 08.12.2024).

11. Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency) : *European Union. Official Journal of the European Union*, 26.6.2019, L 172/18. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L1023> (дата звернення: 08.12.2024).

12. Ghia C., Junqueira T. B., Zaidi M., Olivera G. Sustainability in Insolvency and Restructuring Procedures. URL: <https://www.iiiglobal.org/file.cfm/156/docs/sustainability%20in%20insolvency%20and%20restructuring%20procedures.pdf> (дата звернення: 08.12.2024).

13. Linna T. Business Sustainability and Insolvency Proceedings – The EU Perspective. *Journal of sustainability research*. 2020. Vol. 2, no. 2. URL: https://sustainability.hapres.com/htmls/JSR_1212_Detail.html (дата звернення: 08.12.2024).

14. Principles for Effective Insolvency and Creditor and Debtor Regimes (English). Washington, D.C. : World Bank Group. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/391341619072648570/Principles-for-Effective-Insolvency-and-Creditor-and-Debtor-Regimes> (дата звернення: 08.12.2024).

15. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council harmonising certain aspects of insolvency law. COM/2022/702 final. 2022/0408 (COD). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52022PC0702#footnote2> (дата звернення: 08.12.2024).

16. Statement of Principles for a Global Approach to Multi-Creditor Workouts II. INSOL International. April 2017. 40 p. URL: <https://www.insol.org/getmedia/06c2de67-b34c-4163-8834-bc6db0d8315b/STATEMENT-OF-PRINCIPLES-FOR-A-GLOBAL-APPROACH-TO-MULTI-CREDITOR-WORKOUTS-II.pdf> (дата звернення: 08.12.2024).

17. Ukraine 2024 Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions «2024 Communication on EU enlargement policy». European Commission, 30.10.2024. SWD(2024) 699 final. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf (дата звернення: 08.12.2024).

18. UNCITRAL Legislative Recommendations on Insolvency of Micro- and Small Enterprises (2021). A/76/17. United Nations Commission On International Trade Law : web-site. URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/part_5_en.pdf (дата звернення: 08.12.2024).